

Jordi del Maestrat (xxviii, 53.3.5). *Cingles del ~*, a Culla (xxix, 61.2). *Camí del ~*, a Piles (xxxiii, 4.5).

Sengles partides *els Racons*, a Baiasca (xxvii, 52.25), a Cambrils (162.12) i a Vinaròs (xxviii, 56.8). *Cova dels ~*, a Sorita (xxvii, 186.21). *Els ~ de Pego*, 5 en el te. de Dènia (xxxiii, 72.2).

Racons, partida d'Altea (xxv, 156.4). *Barranc de ~ o de l'Infern*, a Laguar (xxxiv, 148.17). *Riu de ~*, a Oliva (xxxiii, 34.24).

El Raconet, partida a Culla (xxix, 71.11).

Sengles partides *la Racona(da)*, a Ribesalbes (xxix, 103.8) i a Xaló (xxxiv, 75.11).

Les Raconades, partida a l'Àtzúbia (xxxiii, 113.7). *Ses ~*, partida a Algaida (xl, 94.24). J. F. C.

I veg. *Vilarracons* ribag.

RAFAL- i els seus compostos i derivats

De *rafal* en general ja se'n parla a bastament en el 20 *DECat* vii, 34b16 ss., a27-40, cf. 49b1-4 ss. Recordem que és *rahl* en àrab clàssic. Entre les dades més antigues que en coneixem, com afeñatiu, hi ha dos docs. de Pere rei de Mallorca. 1235: «predicte alquerie et predictum *rafal*», i de nou 1261, cites del Du Cange, 25 s. v. [però serà err. per 1335 i 1361].

α) Sobretot a Mallorca el trobem de vegades proveït d'article, com nom propi d'un lloc menor, i fins d'una possessió, p. ex. a Marratxí i a Búger: *es řafál*, tots dos i algun altre ja en el m. Despuig; o bé de- 30 terminat per algun NP: *es Rafal de Na Bosca*, a Campanet; també en derivats (dimin. i anàlegs): «*es Rařalet*», «*Es Refalot*», a Bunyola i a Consell. No menys d'això en el Migjorn valencià: *Rafalet*, despoblat a Montitxelvo, tossalet a Pedreguer; els *Rafalets*, sen- 35 gles pdes. a Margalida, Xàbia i Benidoleig. Menys sovint allà el primitiu nu «*Els Rafals*», pda. de Xàbia (xxxiii, 83.20).

També en plural a Mallorca, sobretot designant algun altre tipus d'accident o una partida extensa. *Es* 40 *Rafals*, te. Mancor; *Torrent des Rafals*, a Alaró (xl, 87.2). No ens caldrà detallar els determinatius varis, com *Es Rafal des Porcs*, a Santanyí (*B DLC* xiii, 13). A Menorca: *Es Rafal des Frares*, a Mercadal (xliv, 31.16; Masc., 7B4). Pot ser contracció d'un augmentatiu: 45 *Lo Rafllàs*, a Morella, dena del Mòll.

En qualitat de llibre màximament etimològic, l'*O- nom*. tractarà més detingudament dels COMPOSTOS saltant-nos-en, però, d'explicació evident, com ara *Ra- řal-roig*, a Sa Pobla (que alguns pron. řafřelřóř); o *Ra- řal Franc* (*AlcM*). 50

β) *RAFALAFENA*, pda. extensa dins el terme de Cast. Pna. (*BSCC* xiv, 85).

MENC. ANT. Sovint en el *Llibre de Vàlues* de 1398 (o var. trivialitzada en *Re-*): *Rafalafenna* (3 cops), 55 *R-affenna* (2), o *-afenna*, «alqueria atinent al camí de *Rafalafenna*». Sembla com si el camí que hi duia es mantingués amb aquest nom, més conegut que l'alqueria; però després reapareix en el *Llibre de Vàlues* de 1468, quasi sempre *Rafalafenna* (9 cops; i un *-ena*). 60

Tothom manejan l'admirable *BSCC* dels anys 1930 s'ha encisat llegint gracioses i elegants quartetes amb el pseudònim X. (era Bernat?) de *Rafalafena* (Bernat Artola?), o qui sap si (amb gest púdic de savi crític) el mateix Sánchez Gozalbo?

Hi hagué un altre *Rahal Henna*, en el *Rept.* de València (378.2), que devia ser a l'Horta de Val.

ETIM. *rahl al-řinna*, o sigui l'ètimon del cat. *al-quenna* (*DECat*, s. v. «*řinna*: aligna»: *RMa*, 90; cast. 10 *albeña*). Potser es col·lia alquena en aquests llocs. O seria sentit simbòlic 'rafal de la pietat, de la compassió' «pietas *řinna*» *RMa*, 303, cf. 90, 303: «compati, des- siderare», 90.

γ) *RAFALAI XAT*. Se n'ha tractat suficientment a 15 l'art. *Aixat*, supra: àr. *af-řař* 'de la ribera'. Ja figura *Rahal Axat*, com part del te. de Val., en el *Rept.* (Bof. 181) i amb vars. menys descomptables (*Rahal Axet*, *Axeýt*, *Rahalaxeta*) (207, 208, 236, 259, 269, 322, 378), que almenys en part es deuen explicar per un deriv. adj. nisba *řařři* 'riberenc, dels marges', amb el recul de l'accent, propi del vulgar quan la síl·laba penúltima és tancada; això convé per donar compte de la var. *-eyt*, i de la pron. amb *e* de les altres variants, amb metafonia, a desgrat de l'emfàtica *ř*, en *R. Axeta* < *-te*, amb la *i* oberta per *-ř* (no és, doncs, l'acc. secundària 'mena de nau': *Dozy* i, 758a, ni un dim. cat. del NP *Aixa*).

δ) *Rafalany*, pda. d'Ador (*AlcM*) (o entre Ador i Palma de Gandia); pron.: *řefalány* (xxxiii, 186.8); bé pot tenir raó en essencial *AlcM*, si ho retoquem un poc en *rahl al 'ajin* 'el rafal de la font'; però el més prudent és deixar la solució oberta entre aquesta possibilitat, i un dual *rařlajin* 'els dos rafals', o bé *rař al- 'ajin* 'el caire (o llistó o cornisa) de la font' (*DECat*, s. v. *rařec*).

ε) *Rafalatar*, partida de l'Alqueria de la Comtessa (xxxiii, 1.23), de *R. 'Atřar*, junt amb *'Atřari* (p. 30), sigui amb el valor primari de 'perfumista, adroguer', si bé també podria ser amb *at-řab(i)r* 'el pur, el cast'.

ζ) *Rafalbarel*, torre de Castelló de Xàtiva (*Rept.*, 420) < *rahl barr el-lab* 'rafal dels grans afores', «superlatiu islàmic»; cf. *Barrablet* < *Barr al balād*, a Alzira (xxxi, 99.6 ss.).

η) *Rafalbetx*, *Rafaubetx* (veg. vol. i, 241).

θ) *Rafalcais*, te. de Gandia (xxxii, 26.9); probablement del nom de tribu i NP *Qā'is*, tribu d'Àràbia; o del seu gentilici *Qā'isī*. Un *Rahal Abencacho*, en doc. de 1265, cit. s. v. *seloquia* (Mtz.Fdo., *Doc. Val. ACA* i, 639), sobretot si és notació imprecisa, o forma mossarabitzada, per (*Ibn*) *kař*, podria tenir el mateix origen.

ι) *Rafalcàrritx*, te. Lluçmajor (xli, Masc. 35G1): com que aquest mossarabisme ja havia passat a l'àrab local mayurkí: de *rahl al-qārrig* 'rafal del càrritx'.

κ) *Rafalgànim*: així a la Pobla del Duc; *Rafalgàni* a Otos (xxxii, 159.14); ja n'hem parlat a l'art. *Gànim*, *Beni ~*.

Rafalgarcés (que no és verament *Rafal*), veg. l'art. *Garcia*.